

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

การศึกษานี้ต้องการที่จะศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยโดยเน้นความสามารถในการหาค่าไรว่าถูกกำหนดหรือถูกอธิบายจากตัวแปรใด เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินในปัจจุบันของธนาคารพาณิชย์ ในการที่จะรองรับการแข่งขันที่รุนแรงในอนาคต ดังนั้นการศึกษานี้จึงได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาค่าไรสูงสุดขององค์กร การกระจุกตัวของหน่วยธุรกิจ และทฤษฎีของการวิเคราะห์งบการเงิน มาเป็นกรอบแนวคิดทางทฤษฎี ดังนี้

2.1.1 การแสวงหาค่าไรสูงสุด

ข้อสมมติทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ ที่จะนำมาใช้เป็นแนวคิดคือข้อสมมติแห่งการแสวงหาค่าไรสูงสุด (Profit maximization assumption) การที่ธนาคารพาณิชย์เป็นการดำเนินธุรกิจชนิดหนึ่ง ดังนั้นจึงมุ่งหวังเพื่อให้ได้ค่าไรสูงสุด (maximization profit) เหมือนธุรกิจอื่น ๆ ถึงแม้ว่าธุรกิจการธนาคารจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพสังคมและการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดก็ตาม แต่ค่าไรก็ยังเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญของการลงทุน การจัดการในการถือครองสินทรัพย์ และหนี้สินที่เหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไรสูงสุด (maximized profit) นั่นเอง สินทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ถือไว้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) สินทรัพย์ที่ได้ดอกผล หรือสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ (earning assets) ได้แก่ การให้สินเชื่อ และการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ

(2) สินทรัพย์ที่ไม่ได้ดอกผล หรือสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non earning assets) ได้แก่ สินทรัพย์ถาวร เช่น อาคาร สถานที่ และเงินสดสำรองที่ต้องดำรงตามกฎหมายทั้งหมด ประกอบด้วยเงินสดสำรองตามกฎหมายและเงินสดสำรองส่วนเกิน

หลักการของ profit maximization เป็นการพิจารณาว่า อุปทานเป็นตัวสำคัญที่กำหนดการให้สินเชื่อและการศึกษาพฤติกรรมในการจัดสรรสินทรัพย์ของธนาคารนั้นจะมีข้อสมมติที่ว่าธนาคารพาณิชย์จะต้องมีการปรับตัวในการถือครองสินทรัพย์ และหนี้สินให้มีความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น อัตราดอกเบี้ย อุปสงค์ของเงินกู้ และนโยบายการเงินที่ใช้โดยธนาคารกลาง เป็นต้น นอกจากนี้การจัดสรรสินทรัพย์ของธนาคาร

พาณิชย์ยังขึ้นอยู่กับต้นทุนของการให้สินเชื่อ และผลตอบแทนจากสินทรัพย์นั้น ๆ ด้วย ซึ่งถือเป็นการจัดสินทรัพย์ให้ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรสูงสุด

2.2.2 อัตราการกระจุกตัว

อัตราการกระจุกตัว (concentration ratio) เป็นดัชนีตัวหนึ่งที่บอกให้รู้ได้ว่า ธุรกิจในอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ ได้มีการกระจุกตัวอยู่ในมือของหน่วยธุรกิจใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่รายในอุตสาหกรรมมากน้อยเพียงใด โดยการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ยอดขายของบริษัทที่ใหญ่ที่สุดจำนวนหนึ่งเรียงตามลำดับเทียบกับยอดขายทั้งหมดของอุตสาหกรรม ซึ่งจำนวนของบริษัทที่จะรวมอยู่ในการคำนวณหาอัตราดังกล่าวที่มักจะใช้อยู่โดยทั่วไปคือ 4 บริษัท 8 บริษัท หรือ 16 บริษัท (วิไลวรรณวรรณนิกรกุล, 2530:67-89) สูตรในการคำนวณหาอัตราการกระจุกตัวจะเขียนได้ว่า

$$CR_m = \sum S_i/S$$

โดยที่	CR_m	คืออัตราการกระจุกตัวของหน่วยธุรกิจในกลุ่ม
	S_i	คือยอดขายของหน่วยธุรกิจที่ i
	S	คือยอดขายทั้งหมดของอุตสาหกรรม
	m	คือจำนวนหน่วยธุรกิจในกลุ่ม

อัตราการกระจุกตัวที่ต่ำ แสดงถึงการมีหน่วยธุรกิจจำนวนมากอยู่ในอุตสาหกรรมและมีการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่อัตราการกระจุกตัวที่สูง แสดงถึงการครอบงำตลาดของหน่วยธุรกิจระดับนำทั้งในด้านขนาดของหน่วยธุรกิจ การกำหนดราคาและการทำกำไรให้กับหน่วยธุรกิจ อุตสาหกรรมซึ่งหน่วยธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดสี่หน่วย มีส่วนแบ่งตลาดรวมกันที่น้อยกว่า 20 % ของยอดขายทั้งหมดของอุตสาหกรรม ($CR_4 < 20$) จะมีการแข่งขันที่สูงมาก และมีความใกล้เคียงกับลักษณะของตลาดแข่งขันสมบูรณ์มากที่สุด ส่วนอุตสาหกรรมซึ่งหน่วยธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดสี่หน่วยมีส่วนแบ่งตลาดที่มากกว่า 80% ของยอดขายทั้งหมดของอุตสาหกรรม ($CR_4 > 80$) จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีการกระจุกตัวสูง และมีแนวโน้มที่จะมีความใกล้เคียงกับตลาดผูกขาดมากที่สุด และอุตสาหกรรมที่มีอัตราการกระจุกตัวของหน่วยธุรกิจใหญ่ที่สุดสี่หน่วยที่สูงกว่า 50 -60% มีแนวโน้มที่จะเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย

2.2.3 การวิเคราะห์งบการเงินจากการเปรียบเทียบข้อมูลการเงิน

วัตถุประสงค์ทั่วไปในการวิเคราะห์การเงิน

การวิเคราะห์โดยทั่ว ๆ ไป มักต้องการจะตอบคำถามเกี่ยวกับธุรกิจ 3 ประการ ดังนี้

1. สภาพคล่อง ธุรกิจที่มีสภาพคล่อง คือ การสามารถจ่ายชำระหนี้ได้ ณ วันถึงกำหนด การวิเคราะห์งบการเงินก็เพื่อพิจารณาว่าธุรกิจมีฐานะปัจจุบันอยู่ในสภาพคล่องหรือไม่ ถ้าหากอยู่

ในช่วงเวลาที่มีปัญหาจะยังสามารถชำระหนี้เพื่อรักษาสภาพคล่องได้อีกหรือไม่ การวิเคราะห์ในด้านนี้จะต้องศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินหมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน ขนาดและลักษณะของเจ้าหนี้ต่าง ๆ และส่วนที่เป็นของเจ้าของ หลักประกันของเจ้าหนี้และเจ้าของที่อยู่ที่มีมูลค่าที่ยึดถือได้ของทรัพย์สิน ตลอดจนจำนวนและแนวโน้มของรายได้ในแต่ละปี

2. ความมั่นคง ฐานะความมั่นคงของธุรกิจวัดจากความสามารถในการจ่ายเงินคืนและดอกเบี้ยให้กับหนี้สิน และความสามารถในการจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นโดยสม่ำเสมอ ในการนี้ย่อมหมายถึงจะต้องขายสินค้าหรือบริการได้อย่างสม่ำเสมอ และอัตรากำไรจากการขายมีมากพอที่จะคุ้มค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าดอกเบี้ยและเงินปันผล ทรัพย์สินหมุนเวียนและทรัพย์สินอื่น ๆ จะต้องมีอัตราหมุนที่นำพอใจ ทรัพยากรทุกอย่างของกิจการจะต้องนำมาใช้ให้เกิดดอกผล

3. ความมีกำไร ความมีกำไรของธุรกิจวัดจากความสำเร็จของกิจการที่สามารถคงไว้ซึ่งการจ่ายเงินปันผลที่น่าพอใจ และในขณะเดียวกันก็สามารถแสดงให้เห็นส่วนของเจ้าของที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ลักษณะและจำนวนเงินของรายได้ตลอดจนความสม่ำเสมอ และแนวโน้ม ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะวิเคราะห์สรุปความคิดเห็นอันเกี่ยวกับความมีกำไรของกิจการ

วิธีการวิเคราะห์ (analytical procedures) การวิเคราะห์กระทำได้ 2 อย่าง ดังนี้

1) เปรียบเทียบ และวัดค่าจากข้อมูลทางการเงินของงวดบัญชีสองงวด หรือมากกว่าจะกระทำโดยการจัดเตรียมงบการเงินในลักษณะงบเปรียบเทียบ การพิจารณาอัตราส่วน และแนวโน้มทางการเงินจากงบต่าง ๆ และให้การวิเคราะห์เป็นพิเศษ สำหรับรายการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบการเปลี่ยนแปลงในฐานะการเงิน

2) เปรียบเทียบและวัดค่าจากข้อมูลทางการเงิน ของงวดบัญชีปัจจุบันเพียงงวดเดียว เป็นการพิจารณาหาความสัมพันธ์ของรายการในงบดุลและงบกำไรขาดทุนของงวดปัจจุบันและการวิเคราะห์เป็นพิเศษสำหรับรายการอื่นเกี่ยวกับรายได้และกำลังการหารายได้

การวิเคราะห์งบการเงิน จากอัตราส่วนทางการเงิน (financial ratio analysis) หลักเกณฑ์พื้นฐานในการวิเคราะห์การเงิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนมักจะเป็นจุดเริ่มต้น ของการรวบรวมข้อมูลโดยนักวิเคราะห์ และอาจจะจัดจำแนกอัตราส่วนเพิ่มการวิเคราะห์ได้อีกได้ ดังนี้

1) อัตราส่วนสภาพคล่อง (liquidity ratios) วัดความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นของกิจการ ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นมีความสำคัญต่อการประเมินฐานะการเงินของกิจการอัตราส่วนที่ใช้เป็นแนวทางเพื่อการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการคือ

(1.1) Current ratio การนำทรัพย์สินหมุนเวียนไปเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียน ถือเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการวัดสภาพคล่องของกิจการ

(1.2) Quick asset ratio เป็นอัตราทดสอบสภาพคล่องในปัจจุบันทันทีของกิจการ คำนวณโดยการนำผลรวมของเงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ตัวเงินรับ และลูกหนี้หารด้วยหนี้สินหมุนเวียนรวม จะได้อัตราส่วน quick asset ratio

(1.3) Defensive – interval ratio นักวิเคราะห์บางท่านเห็นว่า ทั้ง current ratio และ quick asset ratio ยังมีได้แสดงให้เห็นความสามารถในการชำระหนี้สินของกิจการได้สมบูรณ์ การนำทรัพย์สินหมุนเวียนเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียนเป็นการสันนิษฐานว่ากิจการจะใช้ทรัพย์สินหมุนเวียนเหล่านั้นในการชำระหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้เป็นที่โต้แย้งได้ วิธีการวิเคราะห์สภาพคล่องของธุรกิจที่ดีกว่าคือ การดูจาก defensive – interval ratio คำนวณโดยการหาร defensive assets (ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด และลูกหนี้สุทธิ) ด้วยประมาณการรายจ่ายดำเนินงานประจำวัน อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นระยะเวลาที่บริษัทสามารถดำเนินการต่อไปได้ จากสินทรัพย์สภาพคล่องที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่ต้องพึ่งรายได้ที่จะพึงหาได้ในปีต่อมา ประมาณการรายจ่ายดำเนินงานประจำวันคำนวณได้จากการหารต้นทุนสินค้าที่ขายบวกค่าใช้จ่ายการขายและบริหารและค่าใช้จ่ายปกติอื่น ๆ ด้วยจำนวนวัน (365 วัน)

(1.4) อัตราส่วนอื่น ๆ เพื่อวัดสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียน อาจคำนวณหาอัตราส่วนหรือพิจารณาความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ อย่างอื่นอีก เพื่อวิเคราะห์ฐานะเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ เช่นการหาอัตราส่วนของทรัพย์สินหมุนเวียนต่อทรัพย์สินรวม และอัตราส่วนของแต่ละรายการของทรัพย์สินหมุนเวียน

2) อัตราส่วนกิจกรรม (activity ratios) วัดสมรรถภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของกิจการ เป็นการพิจารณาว่าทรัพย์สินแต่ละรายการหมุนเปลี่ยนมาเป็นเงินสดได้รวดเร็วเพียงใด เช่นอัตรากារหมุนของลูกหนี้ เป็นต้น

3) อัตราส่วนกำไร (profitability ratios) วัดระดับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของกิจการหรือของหน่วยงานที่กระทำในงวดเวลาหนึ่ง เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นผลการดำเนินงานระหว่างปีของกิจการและใช้เพื่อทดสอบสมรรถภาพการทำงานของฝ่ายจัดการ อัตราส่วนกำไรต่าง ๆ จะช่วยตอบคำถามที่ว่ากิจการทำกำไรสุทธิเพียงพอหรือไม่ อัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับใด อัตรากำไรสุทธิของกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเช่นไร เช่นเงินปันผลที่จ่ายและผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียแต่ละฝ่ายมีจำนวนเท่าใด เช่น กำไรต่อหุ้น อัตราส่วนเงินปันผลต่อกำไร อัตราเงินปันผลต่อราคาหุ้น อัตราผลตอบแทนของทรัพย์สิน เป็นต้น

4) อัตราส่วนคุ้มกัน (coverage ratios) วัดระดับความคุ้มกันสำหรับเจ้าหนี้ระยะยาวและผู้ลงทุนเป็นอัตราส่วนที่คำนวณ เพื่อช่วยการคาดการณ์ ฐานะความมั่นคงระยะยาวของกิจการ เช่น อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินรวม อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนของกำไรต่อดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ดังนี้

กุลกนิษฐ์ คมวัชรพงศ์ (2541) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์ การศึกษาพบว่าภายหลังนโยบายการเงินเสรี ผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้สูญเสียส่วนแบ่งตลาดทางด้านเงินฝากไปให้กับธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังสูญเสียส่วนแบ่งตลาดทางด้านเงินฝากไปให้กับบริษัทเงินทุนด้วย เนื่องจากบริษัทเงินทุนได้กำหนดให้อัตรดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่า การศึกษาถึงผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่มีต่อผลกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยได้ใช้สมมติฐานอำนาจตลาด (MP) และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ(ES) เป็นต้นทดสอบ โดยที่สมมติฐานอำนาจตลาดจำแนกเป็น สมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน (SCP) โดยใช้การกระจุกตัว (CONC) เป็นตัววัด และสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (RMP) ซึ่งใช้ส่วนแบ่งตลาด (MS) เป็นตัววัด ส่วนสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพจำแนกเป็น สมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านจัดการทรัพยากร (ESX) ใช้ประสิทธิภาพทางด้านจัดการทรัพยากร (X-EFF) เป็นตัววัด และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านขนาด (ESS) ได้ใช้ประสิทธิภาพทางด้านตลาด (S-IFP) เป็นตัววัด การศึกษานี้ใช้วิธีประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด โดยอัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ (ROA) หรืออัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นตัวแปรตามสำหรับส่วนแบ่งตลาด (MS) การกระจุกตัว (CONC) ประสิทธิภาพทางด้านจัดการทรัพยากร (X-EFF) ประสิทธิภาพทางด้านขนาด(S-EFF) อัตราการขยายตัวของสินทรัพย์ (GAS) และอัตราการขยายตัวของเงินฝาก (GES) เป็นตัวแปรอิสระ จากการศึกษาพบว่าตัวแปรส่วนแบ่งตลาด (MS) และการกระจุกตัว (CONC) มีความสัมพันธ์กันสูงจึงได้แยกตัวแปรทั้งสองในการทดสอบสมการในกรณีของข้อมูลสำหรับธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าไม่ได้ให้การสนับสนุนทั้ง 4 สมมติฐาน ในขณะที่การทดสอบซึ่งใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตาม ผลการ

ศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (RMP) เพราะส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายปีของธนาคารพาณิชย์การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน (SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติส่วนการทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาพบว่า สนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน (SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายกลุ่มขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กให้การสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน (SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (RMP) เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางการจัดการทรัพย์สิน (ESX) เนื่องจากประสิทธิภาพทางการจัดการทรัพย์สินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กกรณีกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (RMP) เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปจากผลการศึกษาพบว่ากำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถอธิบายได้โดยสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน (SCP) สมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (RMP) และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางการจัดการทรัพย์สิน (ESX)

ฐิติวัตร พรหมแสน (2538) ได้ทำการศึกษาถึงโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลปี 2530 – 2536 จากการศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโดยมีสัดส่วนกำไรต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรอิสระที่เป็นสัดส่วนต้นทุนคงที่ต่อสินทรัพย์ไม่สามารถอธิบายสัดส่วนกำไรต่อสินทรัพย์ของธนาคารได้ดีเพราะต้นทุนคงที่ของธุรกิจธนาคารนั้นมีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับต้นทุนทางการเงินที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ธนาคารซึ่งแตกต่างจากธุรกิจประเภทอื่น ๆ ในกรณีตัวแปรอิสระที่เป็นอัตราการกระจุกตัวทางด้านเงินฝากจากการศึกษาพบว่ากลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่

และกลุ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ไม่มีผลต่อสัดส่วนกำไรต่อสินทรัพย์ ทั้งนี้เพราะ ส่วนแบ่งตลาดของกลุ่มธนาคารดังกล่าวนั้น ได้ลดลงตลอดในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาลำหรับสัดส่วน เงินฝากต่อสินทรัพย์และสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ทั้งสองของธนาคารพาณิชย์ทุกกลุ่มจากการ ศึกษาพบว่า มีผลต่อสัดส่วนกำไรต่อสินทรัพย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเงินฝากธนาคารที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นจะ ส่งผลทำให้ต้นทุนทางด้านอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันเงินกองทุนที่เพิ่ม ขึ้นก็จะทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำการแสวงหากำไรจากการปล่อยเงินให้กู้ได้มากขึ้น จากหลัก เกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปล่อยกู้ได้ตามสัดส่วนของเงินกองทุนนั่นเอง ในกรณีตัว แปรอิสระที่เป็นสัดส่วนเงินให้กู้ต่อสินทรัพย์พบว่ามีเพียงกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางเท่านั้นที่ สามารถอธิบายกำไรต่อสินทรัพย์ได้โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์ส่วน ใหญ่มักจะไม่ต้องสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามความเป็นจริง ทำให้หนี้เสียจำนวนมากไม่ได้ทำ การตัดออกไป

ในการศึกษาฐานะทางการเงินพบว่าสาขาธนาคารต่างประเทศในประเทศไทยมีศักยภาพในการ ดำเนินธุรกิจที่ดีกว่าธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ยังมีข้อเสียเปรียบในเรื่องของฐานลูกค้าเงินฝาก ในขณะที่ กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กของไทยจำเป็นต้องเพิ่มเงินกองทุน และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้มากขึ้น โดยการหาพันธมิตรทางธุรกิจทั้งจากภายในและ ภายนอกประเทศเข้ามาเสริมศักยภาพให้สูงขึ้น หรือทำการรวมกิจการ (merger) เพื่อรองรับการแข่งขัน ที่จะมีความขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ตามข้อตกลงของเกดต์

นิเวศน์ เหมวชิราปรากการ และไพบูลย์ เสรีวิวัฒนา (2527) ได้ทำการศึกษาความ สามารถในการทำกำไรของบริษัทเงินทุนโดยใช้ข้อมูลในปี พ.ศ. 2523 และปี พ.ศ. 2524 จำนวน 112 บริษัท เพื่อที่จะศึกษาถึงกำไรของบริษัทเงินทุนว่าจะถูกกำหนดหรือถูกอธิบายได้จากตัวแปรใดบ้าง ซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยจากการประมาณค่าของสมการถดถอย ผลการศึกษาปรากฏว่าส่วนแบ่งตลาด ซึ่งแสดงถึงอำนาจทางการตลาดสามารถอธิบายความสามารถในการทำกำไรได้เป็นอย่างดี โดย สามารถอธิบายอัตราผลตอบแทนกำไรต่อหุ้นซึ่งเป็นตัวแทนของกำไรได้ถึงร้อยละ 30.67 และ สำหรับข้อมูลในปี พ.ศ. 2523 และเป็นร้อยละ 11.05 สำหรับข้อมูลในปี พ.ศ. 2524 มากกว่าปัจจัยด้าน อื่น ๆ มาก ดังนั้นบริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงมักจะ ได้เปรียบกว่าบริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดต่ำ ทั้งนี้เป็น เพราะบริษัทใหญ่มีอำนาจทางการตลาดสูงและเกิดการประหยัดต่อขนาดนั่นเอง

บุญชู ทิมเสนีย์ (2540) ทำการวิเคราะห์หั่งบกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ โดยอาศัยวิธีการประเมินผลบกำไรขาดทุน เจริญธุรกิจ (profitabilities analysis) 7 แผนงาน คือ กำไร

สุทธิ รายได้ดอกเบี้ยรับ รายจ่ายดอกเบี้ย เงินฝาก เงินให้กู้ยืม รายได้ที่มีโชดดอกเบี้ย และสินทรัพย์ที่มีคุณภาพ มีอัตราการเติบโตร้อยละ 26.2 ,2.55, 1.43, 2.65, 5.92, 27.92 และ31.8 ตามลำดับ สำหรับผลการพยากรณ์การเติบโตของแผนงานต่าง ๆ พบว่า ถ้าไรสุทธิ รายได้ดอกเบี้ยรับ รายจ่ายดอกเบี้ย เงินฝาก เงินให้กู้ยืม รายได้ที่มีโชดดอกเบี้ยและสินทรัพย์ที่มีคุณภาพ จะมีอัตราเติบโตร้อยละ 0.08, 1.49, 2.95, 1.71, 2.40, -0.08 และ 3.21 ตามลำดับ

สิริธร หนูไทร (2542) ได้ศึกษาถึงประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทย ผลการศึกษาพบว่า ความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยเมื่อพิจารณาจากเงินกองทุน นั้นไม่ก่อให้เกิดรายได้ อัตราส่วน deposit run – off ratio อัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝาก ความสามารถในการระดมทุน พบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 4 แห่ง ได้แก่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) จะมีอัตราส่วนเฉลี่ยเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ที่เหนือกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของระบบธนาคาร ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยพบว่า GDP และระดับการลงทุนมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยในทิศทางเดียวกัน ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งวัดจากอัตราส่วนทางการเงิน ความสามารถในการทำกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ ถ้าไรสุทธิต่อหุ้น การเติบโตของ Book Value กระแสเงินหมุนเวียนของเงินสด การเติบโตของกำไรสุทธิต่อหุ้น กำไรสุทธิ สินทรัพย์ และความสามารถของพนักงาน พบว่าอัตราส่วนเหล่านี้จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับ GDP และระดับการลงทุน